

Hitno uvođenje eura nakon Brexita ne bi smanjilo kamate u Hrvatskoj

Da bi se smanjila kamatna stopa u Hrvatskoj potrebno je smanjiti trošak regulative tako da dođe do promjene u cijeni novca, da kuna postane jeftina, a euro skup. Također, HNB se treba fokusirati na kreditnu politiku banaka i smanjivanje kamatne stope na kredite koji povećavaju izvoz, investicije i otvaraju nova radna mjesta

Izlazak Velike Britanije iz EU imat će dugoročne posljedice na EU. Istinske posljedice je sada teško pravilno interpretirati zbog nedostatka podataka. Činjenica jeste da je najava izlaska Velike Britanije iz EU kreirala zabrinutost u monolitnoj birokraciji EU. Jedan od paničnih poteza koji su počeli kolati medijima nakon Britanskoga referenduma je bila i najava hitnoga uvođenja eura za članice EU koje nemaju euro. Mnogi naši analitičari i HNB su ovu najavu dočekali kao izrazito pozitivnu i nastoje je predstaviti kao nužan potez od kojega postoje samo beneficije.

Posebno je bilo istaknuto da bi brzim uvođenjem eura kamatne stope na kredite pale i da bi se smanjila premija rizika. Ovo bi omogućilo lakše servisiranje duga i manje troškove za Hrvatsku koja sve jasnije postaje pre zadužena. Teza da će uvođenjem eura pasti kamatne stope i premija na rizik države nije točna. Uvođenje eura neće promijeniti kamatne stope u Hrvatskoj niti će poboljšati kreditni rejting države.

Kako se gradi kamata Banke kreiraju kamatnu stopu na jednostavan način. Na trošak sredstava koji plaćaju na depozite nadoda se trošak regulative, zatim se daljnja cijena kredita formira prema kreditoru, namjeni kredita i osiguranju za povrat kredita. Zato su stambeni krediti jeftiniji od potrošačkih i zato je državi ili stabilno zaposlenom lakše dobiti kredit nego malom poduzetniku koji posluje samo nekoliko mjeseci.

Teza za pad kamatnih stopa proizlazi iz toga da će banke morati manje plaćati na nerezidentska posuđena sredstva, pa će i kamatna stopa u Hrvatskoj biti manja. No, strana sredstva nikada nisu bila značajan izvor za banke u Hrvatskoj. U doba najvećega kreditnoga rasta strani izvori u pasivi banaka bilo su samo oko 20 posto, a danas su pali na oko 11 posto ukupne bilance banaka.

Strani kreditori doživljavaju državu kao zasebnoga klijenta, no ne nužno kao državu u teoretskom ekonomskom smislu. Tako je moguće da dobro poduzeće u Hrvatskoj dobije bolju kamatnu stopu na kredit nego država. Klasičan je primjer Grčka koja kao država nije u

piše **DR. SC. NEVEN VIDAKOVIĆ**
PROF. V.Š.

Prodekan na Effectusu – studiju financija i prava

Teza o padu kamata proizlazi iz toga da će banke morati manje plaćati na nerezidentska posuđena sredstva, pa će i kamata u Hrvatskoj biti manja. No, strana sredstva nikada nisu bila značajan izvor. U doba najvećega kreditnoga rasta strani izvori u pasivi banaka bilo su samo oko 20 posto, a danas su pali na oko 11 posto ukupne bilance banaka

stanju dobiti kredit, ali se zato državljani Grčke bez problema zadužuju za stambene kredite s kamatom 4-6 posto. Prema tome, strani kreditori gledaju Hrvatsku kao i bilo kojeg drugog dužnika koji može ili ne može servisirati dugove, a ne nužno kao suverenu državu čiji vrijednosti papiri u teoriji ne bi trebali nositi rizik.

Talijanske banke trebaju kapital Ipak najvažniji razlog zašto kamatne stope u Hrvatskoj neće padati je dobit. Hrvatske banke su uspjele zadržati profitabilnost unatoč ekonomskoj krizi. Na primjer, PBZ je 2014. bio 1,5 posto aktive Grupe Intesa Sanpaolo, ali je zato dobit PBZ-a bila 9,6 posto dobiti grupe. Sličan slučaj imamo i sa Unicreditom. Zagrebačka banka je 2014. imala dobit prije oporezivanja 153 milijuna eura, a Unicredito Italija 159 milijuna eura. Doduše, lani je Zaba skliznula u minus, a PBZ je znatno smanjio dobit, ali to je bio jednokratni pad zbog konverzije kredita u švicarcima. No, smanjivanje kamatne stope bi nužno značilo i dugoročni pad dobiti i za hrvatske banke i za njihove banke majke. Za to ne postoje altruistički razlozi. Talijanske banke trebaju kapital do te mjere da je premijer Renzi tražio da se suspendiraju mjere prema kojima se banke mogu dokapitalizirati zapljenom depozita (takozvani bail-in) i da se dozvoli da Italija dokapitalizira banke. Zato je teško očekivati da će se banke u Italiji odreći stotina milijuna eura dobiti kako bi smanjile kamatne stope za male i srednje poduzetnike u Hrvatskoj.

Pravi problem s kamatnom stopom nije vezan za to je li Hrvatska uvela euro ili nije, nego u tome što je monetarna politika godinama ignorirala kreditnu politiku koju provode banke. Sada hrvatsko gospodarstvo plaća danak takvoj politici kroz visoku nelikvidnost i nesposobnost generiranja investicija i novih radnih mjesta.

Da bi se smanjila kamatna stopa u Hrvatskoj potrebno je napraviti dvije stvari. Prvi je smanjiti trošak regulative tako da dođe do promjene u cijeni novca, da kuna postane jeftina, a euro skup. Drugi jeste da se centralna banka fokusira na kreditnu politiku banaka i smanjivanje kamatne stope na kredite koji povećavaju izvoz, investicije i otvaraju nova radna mjesta. ■